

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Čís. 290

Září 1979

Dr. Mikuláš Ferjenčík:

Slovenské národné povstanie

Niekol'ko riadkov napísaných v tieto dni na pohľadnici z Londýna vzbudili celý rad spomienok na udalosti, ktoré sa odehráli pred 35 rokmi na Slovensku. Písal mi syn jedného plukovníka, priateľa, ktorý hral významnú úlohu vo Slovenskom národnom povstanie. Otecko - píše syn - ako viete, zomrel v komunistickej vaznici - ubili ho na smrť - a mamka (ktorá sa na lístku podpísala) strávila 10 rokov vo vazbe. Úprimne Vás pozdravujeme, atď'.

Akými nepredstaviteľnými hrozami a utrpením musela táto rodina prechádzať. Nemci a ich Gestapo nás povstalcov jednoducho odpravilo. Od nich sme nič nečakali a čakať ani nemohli. Naši komunisti, ľudia, ktorí mali a majú tú drzosť, že sa hlásia k nášmu národnému povodu, sa s jednoduchým odpravením nespokojovali. Vymýšľali a dodnes vymýšľajú tie najrafinovanejšie spôsoby, ako ľudí mučiť telesne aj duševne a pomaly ubíjať a zabíjať. U človeka pomerne mladého a silného, ako bol plukovník "S", muselo to trvať mesiace, kým ho umordovali, a jeho žena, mladá, krásna, musela stráviť 10 rokov v neustálom strachu pri nekonečných výsledkoch a týraní, niet na svete ani jedného divého tvora mimo človeka, ktorý by sa niečoho tak perverzného a ukrutného mohol dopustiť.

Začalo to v auguste 1944, keď Nemci, na žiadosť Dr. Tisu začali odzbrojovať slovenskú armádu, ktorá sa však, vo svojej väčšine postavila na odpor a ktorého sa nevzdala ani keď bola zatlačená do hor a musela bojovať proti krutej zime, hladu a presile nepriateľa. Tak sme čakali na spojeneckú armádu Sovietov. Prišli a privezli so sebou i stalinovskú, komunistickú ideológiu surovej, neludskej diktatúry. To, čo sa zachránilo z dôstojníckeho zboru povstaleckej armády (t.zv. Prvej československej armády na Slovensku) pred Nemcami a Gestapom, to padlo za obeť komunistickej OBZ (Obranná spravodajská služba, vedena plk. Reicinom). Tí, čo neušli včas za hranice, prešli peklom neludských vyšetrovacích metód, nekonečného vaznenia a úbijstva.

Ľudovo-demokratický režim nás dôstojníkov demokratického a národného zmysľania nepotreboval. Ľudí, ktorí bojovali za pravdu a slobodu, ani potrebovať nemohol. U niektorých nepomohlo ani hlásiť sa do služieb komunistov. Načas niektorých potrebovali pri budovaní tzv. ľudovo-demokratickej armády, potom ich však zahodili. Tak skončil náš boj. Tí najlepší prišli o život doma, alebo museli utiecť a opustiť zem, pre ktorú boli ochotní umierať. Ťažko je vyrovnáť sa s myšlienkou, či opravdu ešte stojí za to sa obetovať, slúžiť pravde a bojovať za slobodu. Niet sa čemu diviť, že mnohí rezignovali, stali sa podivniami a chceli mať pokoj od ľudí aj od spoločnosti. Tých, ktorí sa nevzdali nádeji vo víťazstvo pravdy, ostalo málo a aj tí sú často terčom štiplavých poznámok o nenapraviteľných, zapadlých vlastencov. Ale aj to prestalo mrziť. Presvedčenie,

ktoré pramení z osobných skúseností a študia dejín ľudstva, je silnejšie než to, čo sa dnes nastoluje a čo sa vidí ako stav beznádejny. Stav beznádejny snád môže jestvovať u jednotlivca, ale nie u národa, ktorý žije a existuje vyše tisíc rokov a chce ešte žiť. Sú v ňom aj dnes jednotlivci, ktorí podávajú svedectvo našej pravdy aj za cenu nepredstaviteľných utrpení. Pokiaľ budú jestvovať ľudia schopní sa obetovať a veriť vo víťazstvo pravdy, spravodlivosti a vyššieho povolania človeka, nie je nič strateného a nič beznádejného. Mučirne a popravy sú prostriedkami ustrašených, ktorí sa boja odplaty a vlastného pádu. Silný sa nebojí a preto nemusí ani zastrašovať. Slovenské povstanie u nás, u vojakov a dôstojníkov vzniklo z nášho presvedčenia, že bojujeme za pravdu a slobodu. Za pravdu, ktorá napokon zvíťazí a s ňou aj sloboda našich národov.

Jedenácté výročí sovět. okupace - Projevy v americkém kongresu

Rada členů amerického kongresu pronesla projevy u příležitosti jedenáctého výročí invaze a okupace Československa. Někteří poslanci a senátoři se v projevech zmínili o prohlášení, které u příležitosti tohoto výročí vydala Československá národní rada americká a dali text otisknout v parlamentním záznamu. V prohlášení ČSNRA se konstatuje, že den 21. srpna je znám jako "Den sovětské hanby" a někteří členové amerického kongresu ve svých projevech tohoto označení použili.

Senátor Birch Bayh řekl, že Dubčekův socialismus s lidskou tváří byl pro sovětskou hegemonii neúnosným - proto Sověti poslali do Československa tanky. Dále poznamenal, že však lidského ducha nemohou potlačit ti, kdo žádného ducha nemají a poukázal na vznik Charty 77 a na odvahu mužů a žen, intelektuálů a dělníků, kteří Chartu podepsali. Stabilizace tohoto "socialistického společenství", již měly zajistit sovětské tanky, se zdá být ohrožena v Československu těmi, kteří odmítají zatratit své náboženské přesvědčení a snahu dosáhnout základní politickou svobodu. Na závěr svého projevu senátor Bayh řekl: "Kdo snad věří, že plamen svobody byl uhašen 21. srpna 1968, přehlídí historický fakt, že ani tisíc dnů hanby neuhasí paprsek naděje jedné hodiny".

Senátor Robert Dole ve svém projevu řekl, že Československo je pozoruhodným příkladem státu, jehož občané byli národně uvědomělí již staletí před tím, než získali v roce 1918 nezávislost. Pod vedením T. G. Masaryka vytvořili pak ve východní Evropě první skutečně demokratický stát. V roce 1968 bylo Československo znásilněno. Od té doby uplynulo jedenáct let - a to je dlouhá doba pro lidi, kteří musí žít pod sovětským jhem. Avšak Češi a Slováci mají neobyčejné zkušenosti a schopnosti. Žili pod cizí nadvládou po staletí, ale svou totožnost neztratili, přes všechny převraty, kterými je poznamenána jejich historie. Nedávné zatčení deseti členů Charty 77 světu připomíná, že boj

VĚSTNÍK

September 1979

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$2.00 a year - Outside U.S.A. \$3.00

Editor - Vlasta Vraz

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Tel.: 656-1117

Second Class Postage paid at Chicago, Illinois

VĚSTNÍK

Září 1979

Organ Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$2.00 ročně. - Mimo U.S.A. \$3.00

Redaktorka - Vlasta Vrázová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon:

656-1117

statečných pokračuje a že postoj komunistického režimu se nezměnil. My musíme trvat na tom, řekl senátor Dole, aby se dodržoval duch i litera Helsinské dohody - tím dáme lidu v Československu najevo, že nám na jeho osudu záleží.

Senátor Edward Zorinsky řekl, že naděje, které Pražské jaro vzbudilo v celé východní Evropě, byly zničeny v noci z 20. na 21. srpna invazí sil varšavského paktu do Československa. Toto Sověty vedené přepadení Československa představovalo trpkou urážku demokratickým principům. Senátor Zorinsky ve svém projevu vzdal hold signatářům Charty 77, tisíci statečným mužům a ženám, kteří žádali svou vládu, aby dodržovala ujednání v Helsinkách: "Domnívám se", řekl senátor Zorinsky, "že je nejvyšší čas, aby si československá vláda přestala dělat výsměch z mezinárodních smluv, které podepsala".

Senátor Harrison Williams poznamenal, že jedenáct let okupace nikterak nezmírnilo krutost invaze, která rozdrtila snahu získat svobodu a dodal, že sovětské tanky však nemohly zničit národní aspirace a že duch svobody v Československu stále žije. Poukázal při tom na statečnost signatářů Charty 77 a dodal, že i Spojené státy musí žádat dodržování Helsinské dohody.

V poslanecké sněmovně poslanec Edward Derwinski řekl, že v Československu stále existuje silná touha po svobodě a národní nezávislosti, jak dokazuje zejména statečná činnost signatářů Charty 77. Poznamenal, že je nutné, abychom toto úsilí Čechů a Slováků o základní lidská práva podporovali tím, že o něm budeme mluvit a psát a že budeme protestovat proti pronásledování, které je v komunistickém státě na denním pořádku. Poslanec Derwinski zařadil do parlamentního záznamu prohlášení Československé národní rady americké a tiskovou zprávu organizace Amnesty International o zatýkání obhájců lidských práv v Československu.

Poslanec Claude Pepper řekl, že Alexander Dubček se snažil komunistický režim v Československu zlidštit a dát tím tak československému lidu najevo, že vláda začíná opět trochu respektovat jejich práva. Avšak liberalizace rozšla v zemi semínka svobody a proto se Sovětský svaz rozhodl zasáhnout tanky. Poslanec Pepper pak prohlásil, že by chtěl ujistit lid této kdysi slavné zemi, že na něj nezapomínáme, že odsuzujeme uchvatitele jeho svobody a vlády - a že budeme o návrat jeho svobody usilovat každou rozumnou cestou.

Poslanec Frank Anunzio prohlásil, že vpád sil Varšavského paktu do Československa a nynější pronásledování signatářů Charty 77 je porušením prakticky všech článků v Deklaraci Spojených národů o lidských právech. Poznamenal, že zatýkání obhájců lidských práv v Československu je světu připomínkou, že v této nešťastné zemi nebude lidská svoboda dokud tam bude vládnout komunismus.

Poslanec William Green poukázal na to, že sovětská invaze porušila řadu článků Charty Spojených národů a prohlásil, že invaze rovněž zabránila Čechům a Slovákům v budování vlastního sociálního zřízení a v možnosti uspořádat si život podle svých aspirací. Závěrem dodal, že svobodný svět musí agresí a nadvládě čelit a snažit se o to, aby se docílilo skutečné svobody

pro všechny lidi na světě, včetně lidu v Československu, který si zasluhuje naší podpory.

Poslanec Lionel Van Deerlin prohlásil, že Sovětský svaz se nespokojil s útlakem vlastního lidu a vtrhl do Československa, aby mohl kontrolovat osud Čechů a Slováků; a poznamenal, že agrese vyvolává agresi a že potlačení svobody v jedné zemi ohrožuje svobodu v každé další zemi.

Poslanec Bob Wilson řekl, že přes protesty svobodného světa Sovětský svaz i po jedenácti letech pokračuje ve vojenské okupaci Československa a požádal své kolegy v poslanecké sněmovně, aby se připojili k jeho protestu proti tomuto neutěšenému stavu věcí a aby s ním vyzvali Sovětský svaz, aby okamžitě zrušil nadvládu nad Československem a dovolil Čechům a Slovákům žít svobodně. -afa-

Dne 5. srpna poslanec Clement J. Zablocki z Wis. odsoudil v Congressional Recordu velké rozpory mezi čs. ústavou a zákony a mezi skutečností. Ač Československo podepsalo Helsinskou dohodu neustále porušuje lidská práva.

V tentýž den senátor Richard S. Schweiker z Pa. vzpomenu radostného Pražského jara a vzápětí proradnou Brežněvovu doktrínu, která následovala, o omezené suverenitě československého státu.

Zprávy ze států za Železnou oponou

U příležitosti čtyřicátého výročí podpisu německo-sovětské smlouvy, vydala skupina čtyřiceti-pěti Lotyšců, Litevců a Estonců v Moskvě prohlášení, ve kterém odsoudila pakt Stalina s Hitlerem z r. 1939 o neútočení, podle kterého byly Litva, Lotyšsko a Estonsko přiděleny do sovětské sféry. V prohlášení zmíněná skupina žádá sebeurčení pro své země a žádá západní vlády, aby důsledky smlouvy odsoudily a aby vyzvaly sovětskou vládu, aby respektovala právo svrchovaných národů na sebeurčení.

* * *

Více jak 300 polských katolíků poslalo dopis kardinálovi Tomáškovi do Československa, ve kterém ho žádají, aby se zastal deseti členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, kteří byli v Praze zatčeni koncem května t.r. Mezi těmi, kdo dopis podepsali, jsou polští obhájci lidských práv, spisovatelé, novináři, učitelé a studenti. Dosud není známo, zda arcibiskup Tomášek dopis obdržel.

* * *

Francouzská právnička, Sylvianne Mericer-ova, která ztrávila v Praze tři dny a vrátila se do Paříže aniž měla možnost se zatčenými členy VONS mluvit, byla z jiného pramene informována o tom, že Albert Černý, jedenáctý člen VONS, který byl zatčen již před rokem, byl nyní rovněž obžalován v podvrácení republiky v souvislosti s akcí vedenou proti deseti členům VONS, zatčeným 29. května t.r.

V Československu byl odsouzen na jeden rok vězení Pavel Buchler proto, že se pokoušel o ilegální odchod do ciziny. Buchler se pokoušel zemi opustit na falešný francouzský pas.

* * *

U příležitosti 40. výročí začátku druhé světové války, polští disidenti oznámili ve Varšavě vytvoření nové politické strany, jejímž cílem je svobodné Polsko, zbavené sovětské nadvlády. Nová strana se jmenuje Konfederace Nezávislého Polska. V prohlášení disidentů se mimo jiné praví, že Polsko musí mít přátelské vztahy se všemi sousedy a že Poláci nebudou otroky nikoho. Příslušníky strany podle zpráv jsou obhájci lidských práv, kteří jsou hluboce věřícími katolíky. Prohlášení bylo učiněno ku shromáždění asi dvou tisíc osob.

* * *

Mad'arský časopis "Mladý Komunist" zveřejnil nedávno výsledek ankety, kterou mezi vedoucími komunistické mládeže ve věku 14-30 léty uspořádala v letech 1976-1977 oficiální mad'arská agentura. Účelem ankety bylo zjistit, jak dalece mad'arská mládež ovládá marxistickou historii. Výsledek ankety byl následující: 17 procent dotázaných nevědělo nic o Leninovi; 31 procent nevědělo nic o Stalinovi; 42 procent nevědělo nic o Kruščevovi. Jeden z dotázaných se domníval, že Stalin byl vrchním velitelem německé armády a že byl zastřelen. Dva z dotázaných byli přesvědčeni, že Kruščev byl prezidentem Spojených států, zatímco jedem mladík se domníval, že Kruščev byl prvním astronautem ve vesmíru.

Redaktor, který výsledek ankety zveřejnil k tomu poznamenal, že vinu na tomto neutěšeném stavu věcí nesou školní systém a sdělovací prostředky, které historii nevěnují dostatečnou pozornost.

-afa-

Z událostí v Československu

Proces s deseti chartisty byl odložen na neurčito. Vláda sice energicky rozvinula přípravu na jaře a původně připravovala soud na první týden v srpnu, ale světové události tomu plánu nepřály. Sovětům záleží na tom, aby proces v Československu nezhoršil politickou náladu na západě. Ve Spojených státech totiž množily se - a množí se - námitky proti podepsání Salt II a Moskva nechce ohrozit jednání.

Zájem o osud signatářů se rozrostl nad očekávání za hranicemi Československa. Ve svobodných zemích se projevuje konstruktivní účast. V Anglii, Rakousku, Francii, Švýcarsku, Belgii, Švédsku, ve Spojených státech, i v Jižní Americe, na kongresu PEN klubu v Rio de Janeiro, byly podniknuty akce ve prospěch signatářů. Objevují se nové a nové protesty ve prospěch uvězněných. Ve Spojených státech, u příležitosti čtvrtého výročí podepsání Helsinské dohody vydal prezident Carter Prohlášení a US State Department ostrý protest proti postupu čs. vlády.

Nejvíce komunisty tlačí protesty dělnických unií ve svobodném světě, např. ve Francii dokonce komunisty vedená CGT, největší odborová organizace, i druhá francouzská odborová levicově demokratická žádaly o propuštění chartistů a mluvčího Charty Dr. Jaroslava Šabaty. V Londýně komunistická strana prohlásila, že podporuje fond na podporu právních nákladů obhajoby.

Není tedy divu, že čs. vláda odkládá politický proces a vyčkává příznivější situace. Vasil Bilák by sice nejraději brutálně zlikvidoval celé hnutí, ale ani domácí poměry nejsou režimu příznivé. Veřejnost byla zneklidněna nedávným zvýšením cen životních potřeb, zvláště benzínu, paliva, elektřiny, telefonu, pošty, dopravy a různého zboží. Zásobování se zhoršuje, jak nám sdělují návštěvníci Prahy, a navíc čsl. režim musel doznat v novinách i v rozhlase, že bude špatná úroda. Pravděpodobně

bude nucen odkoupit od Sovětů americké obilí, na kterém Moskva opět vydělá. Do nedávna se čs. vláda honosila, že na rozdíl od západu nezvyšuje ceny životních potřeb. To měla být náplast za nesvobodu a jiné ztráty. Nyní však celá umělá hospodářská výstavba je ohrožena: slabá úroda, zvýšené ceny, větší neodstatky v zásobování, to vše bylo špatným vysvědčením v den jedenáctého výročí sovětské okupace.

A pak jsou tu další těžkosti a to přímo s obžalobou. Vyšetřovací orgány mají sice na šest tisíc stránek výpovědi obžalovaných, ale v celém materiálu chybí prokazatelné hříchy, obvinění se nedopustili ničeho nedovoleného zákonem, sympatizovali pouze s Chartou, rozmnožovali dokumenty, atd. Ani komunistům to nestačí na parádní proces k likvidaci celého hnutí, zvláště když svobodný svět bedlivě sleduje, co se děje. Francouzským a britským právníkům, taktéž pozorovatelům Amnesty International byl sice zakázán přístup do soudní síně, některým dokonce i vstup do země, ale spojení západu s Československem je dnes tak úzké, že zásahy a přestupky režimu nezůstanou utajeny a to je další důvod, proč komunisté odkládají proces s chartisty.

Jak sděluje České Slovo z Mnichova, vyšetřující orgány dostaly příkaz seshora, aby se pokusily rozvrátit skupinu deseti obžalovaných. Má se mezi nimi vzbudit nedůvěra, např. levicovým socialistům a bývalým komunistům se naznačuje, že by se neměli spojovat s evangelíky a katolíky a věřícím se zase našeptává, že nemají vlastně nic společného s nevěrci. Vyšetřující soudcové dávají najevo, že je nepovažují všechny za stejně vinné a že budou mezi nimi dělat rozdíly. Jsou schopni připravit "mea culpa" scény. To je starý trik, nedávno snížili trest Ornestovi za jeho sebekritiku před veřejností na televizi o půl roku, zato novináři Jiřímu Ledererovi, který nepřistoupil na sebekritiku, trest nesnížili.

Že by komunisté rádi rozvrátili skupinu deseti obžalovaných je jasné, ale jsou to prozatím dohady, koho ze signatářů a jak si je budou namlouvat.

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných VONS pokračuje ve své činnosti s vydáváním dokumentů o vězňech, v mnohých případech jsou to lidé, kteří se provinili tím, že sympatizují s Chartou. Dokumentovali přes sto případů vězňech (viz American Bulletin, srpen 1979).

Edice-Petlice vydává, tj. rozmnožuje v domácnostech nedovolené přednášky a spisy čs. autorů, kteří nemohou vydávat svá díla normálním způsobem. V Petlici, jako sedmnáctý svazek, vyšla svého času kniha České rozhovory s podtitulem Spisovatelé odpovídají. Autor-novinář Jiří Lederer dal dohromady šestnáct svých rozhovorů s českými spisovateli, mj. s Václavem Havlem, Ludvíkem Vaculíkem, Jiřím Hanzelkou, Erou Kantůrkovou, Ivanem Klímem, Pavlem Kohoutem atd. Spisovatelé mluvili s Ledererem otevřeně o sobě, o své práci, jak se jim žije, po čem touží. Jsou tedy rozhovory svědectvím doby.

České vydání Rozhovorů má pochopitelně omezený počet čtenářů, kopie kolují po domech z ruky do ruky a není naděje, že by kdy mohly vyjít tiskem za komunistů. Vyšly však v létě německy a jsou k dostání v Západním Německu, Švýcarsku a Rakousku (Tschechische Gesprache, nakladatelství Rowohlt, Hamburk).

Jiří Lederer byl odsouzen na tři roky v říjnu 1977 a nalézá se ve vězení v Ostravě. Amnesty International a mezinárodní organizace spisovatelů a novinářů upozorňují na jeho špatný zdravotní stav, ale marně.

Čs. vláda sama bude na stoličce obžalovaných až se sejdou v Madridu zástupci národů-signatářů Helsinské dohody. Případ deseti chartistů je smutným, výmluvným dokladem jak čs. komunisté zašlapávají lidská práva.

Ilegální odchod pokračuje

Československo opustil letos větší počet nespokojených občanů než v minulých letech. Jsou to především mladší lidé, svobodní, ale utíkají i celé rodiny. Dostanou se na západ nejrůznějšími způsoby. Někteří využili příležitosti, že byli v Rumunsku autem na dovolené, někteří překročili hranice do Jugoslávie, která - zdá se - nedodrží přísné úmluvy s Československem a nevrací uprchlíky.

Dr. Jan Papánek sděluje, že se nalézá na tisíc uprchlíků v evropských táborech: přes 200 v Itálii, ostatní v Německu a Rakousku. Někteří se usadí v Evropě, jiní vyemigrují do Austrálie i jinam, asi 400 až 500 se usadí ve Spojených státech.

František Svejkovský:

Československo - země staré tradice právnícké literatury

(Pokračování)

Hlavně z iniciativy panovníků vznikaly pokusy zveřejňovat projevy právního řádu, které sledovaly hlavně praktické cíle řádů v zemi. Tak se postupně stávala situace v knížectví - a později v království podnětem k snahám formulovat určitý právní základ života v zemi, v samostatném státě. Jinak tomu bylo ovšem na Slovensku, které bylo začleněno do cizího státního celku. Dostávalo se do područí vládců, kteří ani v právním smyslu nerespektovali osobitost země. Tím nadlouho pohasly podněty a možnosti vývoje, který postihujeme v Českém království.

Řekli jsme právě, že to byl především panovník, který se pokoušel nalézt jednotící právní základ ve své zemi, a podněcoval vznik nové, domácí právnícké literatury. Naproti tomu šlechta hájila pozice samostatného rozhodování ve sféře soudnictví a práva, odvolávajíc se na starší zvyklosti domácí. Proto ještě nadlouho je možné sledovat osobité napětí mezi domácími tradicemi a vnějšími podněty, které zároveň podněcovaly snahu kodifikovat a sjednotit právní řády i jejich realizaci.

Dokladem zákonů, které vzešly z okruhu panovníka, jsou dekreta - nebo zákony - zvané Decreta Bretislai, vydané v roce 1039, které svým obsahem zabraly široce do tehdejšího života soukromého i společenského. Historie právní literatury pak uvádí stoupající počet textů, které citlivě reagovaly na různé stránky tehdejší situace z hlediska právních poměrů, ať šlo o vztah mezi panovníkem a šlechtou (srov. např. Statuta Conradi z konce 12. nebo zač. 13. stol.) nebo o situaci německých kolonistů, kteří se usazovali v Českém království (srov. latinské "Výsady krále Vratislava a vévody Soběslava pražským Němcům z let 1173-78); podobný dokument nalezneme i na Slovensku ve vztahu k městským osadám ve Spiši z roku 1271. Zvláštní pozornost byla v nejednom textu věnována právní pozici měst i řádům v nich. Zvláště závažnou kapitolu pak tvoří vznik děl věnovaných právu hornímu. V Evropě proslulo zvláště "Jihlavské horní právo" z roku 1249 - a dokonce až na americký kontinent se prostřednictvím španělským dostaly později ohlasy "Právního řádu hornického" (ius regale montanorum), vydaného v roce 1300 králem Václavem II. - Na přechodu z 13. do 14. stol. se zrodila i první kniha v jazyce českém, která měla vztah k právní tradici v zemi: "Kniha Rožmberská". Je to příručka zabývající se soudní praxí. Na jejím vzniku se patrně podílel zemský sudí Petr z Rožmberka.

Vyvrcholením celého vývoje byla nepochybně doba vlády Karla IV. (1316-1378) a následujících desetiletí až do počátku století patnáctého. Tuto situaci připravil nejenom rozvoj na různých rovinách země, která se zotavovala z politických i ekonomických krizí předcházejících desetiletí, ale i to, že Praha se stala zároveň sídlem Německého císařství, neboť této hodnosti se také Karlovi dostalo. Ale stala se i sídlem první středoevropské university

(založené 1348), jejíž součástí byla i právnícká fakulta. Není proto divu, že literatura bohatě obrábí zájem o právní otázky, jak z hlediska teoretického, tak praktického. Vedle významných právníckých autorit, k nimž patřil i bývalý rektor pařížské university Vojtěch Raňkův z Ježova (1388), je třeba jmenovat i iniciativu Karla samého. Významné místo tu má jeho pokus ustálit právní řády v zemi, což bylo vyjádřeno v roce 1349 spisem Maiestas Carolina. Při Karlově pokusu proměnit jej v obecně platný zákoník se znovu ozval důraz šlechty na starší domácí tradice a na dosavadní zvyklosti, takže dílo zůstalo jen závažným svědectvím snah panovníka, ale šlechtou přijato nebylo. Nicméně jeho vliv se projevil, jak svědčí o něco pozdější "Řád práva zemského" i vrcholné dílo právnícké literatury z konce 14. stol. "Práva zemská česká", napsané šlechticem Ondřejem z Dubé; i Ondřej ovšem pojal své dílo jako příručku, nikoli jako platný zákoník.

*

Osobitým článkem v historii právního myšlení a jeho literárních ohlasů se stala doba husitská (první polovina 15. stol.). Příznačně se opřela o náboženský ideový základ, a theologická spekulace sehrála závažnou úlohu ve formulacích husitských názorů nebo polemik. Z těchto posic se vedla tehdy nejedna kritika dosavadního středověkého práva a na něm spočívajících řádů. Proti nim byl vynášen jediný a nejvyšší "zákoník" - bible a v ní vyjádřený "přirozený zákon", který stačil z hlediska husitů obsáhnout všechny stránky a problémy života. Právní řád chápáný jako "řád boží" počal novým způsobem zahrnovat jednotlivé složky tehdejší společnosti podle jejich stavu, povolání, ba někdy i věku, a vzhledem k tomu určoval i práva a povinnosti. Formulace zásad tryskaly často z aktuálních potřeb a situací, jak o tom svědčí tyto nejzávažnější projevy: "Čtyři artikuly pražské", formulované kolem roku 1420, tzv. "Žižkův vojenský řád" (1423), jinak nazvaný "Řád a manifest bratrstva Žižkova", a "Basilejská kompaktáta" (1434). - V této souvislosti je ještě třeba zaznamenat, že během první poloviny 15. stol. zanikla v Praze právnícká fakulta a nebyla prakticky obnovena jako samostatný úsek studií až do 17. stol.

*

Pro druhou polovinu 15. stol., a zvláště pro dobu krále Jiřího z Poděbrad (1420-1471) je charakteristická snaha vrátit zemi klid a vyrovnat se s ostatní Evropou. Není pochyb, že nastolení řádů vynášelo s sebou do popředí tu nejzákladnější oporu, právní principy týkající se různých stránek života. Zvláště z počátku tohoto období převažovaly praktické zřetele a ideály, ale postupně rostla i snaha ustálit praxi a její zásady. Přitom důležitou oporu sehrál zřetel k minulosti, k tradici. To se zračí na konci 15. stol. např. v díle Ctibora Tovačovského z Cimburka (1348-1494), které pod titulem "Kniha tovačovská" podávalo zvykové právo na Moravě z hlediska příslušníka šlechty. Nejvýznamnějším plodem právníckého myšlení a právní situace druhé poloviny 15. stol. je dílo Viktorina Kornela ze Všehrd (1460-1520) "O práviech, súdiech i o dskách země české knihy devatery". Autor se tu pokusil dát právu a právní tradici v zemi pevný historický základ, neboť se opíral nejen o novodobé názory, ale i o zvyklosti z hlediska zemského práva. Živě reagoval na napětí, které existovalo na tomto poli mezi šlechtou a městy. - Vedle těchto společenských a politických prvků uplatňovaly se v právním myšlení na území českého státu zvláště silně i prvky náboženské. Nejen napětí mezi římskou církví a Českým královstvím, ale i poměry uvnitř nekatolického tábora v zemi vedly k tendencím, které i v pojetí právních řádů počaly oddělovat otázky víry od společenského a politického dění.

Tento vývoj se brzy setkal s evropskými tendencemi humanismu a renesance. V nich se dostal do popředí způsob přístupu ke skutečnosti, který chápe a vysvětluje všechno v prvé

řadě z hledisek praxe, pozemských souvislostí a podmínek. Tento pohled se opíral o obecně lidské kvality a hodnoty, o to, co existuje v člověku samém - a to byla ta pozemská stránka věčnosti, k níž se teď stáčela pozornost.

Pojetí práva a právních řádů se za této situace vyhraňovalo v těsné souvislosti s konkrétní společenskou situací, to jest především ve vztahu k těm "stavům", které tehdy v zemi ovlivňovaly vedle panovníka hlavní vývoj událostí, k vyšší i nižší šlechtě a měštům. Proto je i literatura, která tehdy vznikala, citlivá ke všem závažným impulsům doby, at' šlo o vztahy mezi zmíněnými společenskými silami: panovníkem (od roku 1526 trvale z rodu Habsburského), šlechtou a městy, nebo o další hybnou sílu české historie, otázky náboženské. Literatura tohoto druhu počtem značně narůstala, neboť stále silnější byla snaha opírat se nikoli o tradici, praktikované zvyklosti, ale o ustálené kodexy, jejichž výrazem byly knihy formulující právní principy a postupy. Tehdy, a to je příznačné, to byly knihy psané často jazykem českým.

Tato situace trvala až do počátku 17. stol., do doby proslulého historického mezníku - bitvy na Bílé hoře v roce 1620. I při vzniku literárních děl měly hlavní iniciativu šlechta a města. Úsilí šlechty tu může reprezentovat za jiné především "Zemská zřízení Království Českého" z roku 1500. Další osudy ohlasů a úprav tohoto textu naznačují nejen kritický postoj zástupců měst, ale i habsburského panovníka Ferdinanda I., který nastoupil na český trůn v roce 1526. O opravdu cílém ruchu na tomto úseku svědčí literatura vzešlá ze zájmů měst. Je známa řada děl formulujících "městská práva". Za příklad vysoké úrovně odborné může sloužit dílo Pavla Křest'ana z Koldína "Práva městská Království Českého a Markrabství Moravského" (1579). Stojí za poznámku, že ohlas zájmu o městské právo se dokonce projevil i ve snaze zveršovat Koldínovo dílo ve formě krátkých, a tedy lehce zapamatovatelných zásad.

V celém tomto vývoji připadl závažný autorský podíl vzdělaným humanistům, kteří se snažili všestranně zdůrazňovat a do životní praxe promítat novodobé pojetí člověka, opírajíce se přitom o tradice starověku, o spisy etické, politické, a samozřejmě i o proslulé "římské právo". Speciální vzdělání právnické museli hledat v cizině, protože v této době právnická fakulta na pražské universitě neexistovala. Jen někteří z profesorů artistické (filosofické) fakulty volili si příležitostně za téma svých přednášek i něco z problematiky právnické.

Zmínka o roli humanistů na tomto poli nás obrací i ke Slovákům. Život Slovenska byl úzce začleněn do řádů uherských, a tak politická situace nepřinášela stejné podněty jako situace v Českém království. Zato důraz na tehdejší ideály lidství a podmínek života byl promítán alespoň do literárních děl, jak ukazují za jiné projevy Martina Rakovského (*1579). V městském prostředí je však přece možné zaznamenat signály účasti Slováků na právním a administrativním životě měst. Nejznámějším dokumentem toho je "Žilinská kniha", která má několik částí. Nejstarší ukazuje k 14. a nejmladší k počátku 16. stol. Jazyk svědčí, že v jádře se autoři opírali o češtinu, ale v ní se prosazují slovakismy.

Není možné uzavřít tuto kapitolu, aniž bychom nedoložili alespoň jedním dokumentem, jak byla právní situace ovlivňována živlem náboženským. V napětí, které tehdy působilo na domácí i evropskou situaci habsburských panovníků na rozhraní 16. a 17. stol., zrodil se zákoník upravující situaci nekatolíků v zemi, a tím i jejich místo ve veřejném životě: je znám jako "Majestát" císaře Rudolfa II. z roku 1609. V něm je vyjádřeno císařovo stanovisko k otázkám náboženské tolerance v zemi.

*

Politické změny, které zasáhly do celé struktury života v Českém království po habsburském vítězství nad českými stavy na

Bílé hoře v roce 1620, poznamenaly i právní situaci. (Slovensko tím nebylo tehdy zasaženo v důsledku odlišné politiky uherské.) Hlavní směr právního myšlení i praxe byl určován centralizačními snahami vycházejícími z Vídně. Cizí tendence a jejich reprezentanti v úředních funkcích počali ovlivňovat životní situaci. Speciální dokumenty týkající se poměrů v zemi, a tím i postavení jednotlivých složek společnosti vycházely z pozice reprezentanta habsburského rodu, který teď může absolutisticky rozhodovat o řádech a právech v zemi. Součástí tohoto přístupu a kritériem situace se stal i zřetel rekatolizační. Výrazem, a přímo symbolem tohoto vývoje byl dokument "Verneuerte Landesordnung des Erbköönigreiches Boheim", v českém znění zvaný "Obnovené zřízení zemské" z roku 1627.

Není pochyb, že starší domácí praxe i názory, které byly tak hluboce zakotveny v životě státu během předcházejících období, nemohly zaniknout úplně, at' šlo o povědomí o existenci samostatného státního celku - Českého království, nebo o tradici domácího práva. Ale role těchto činitelů byla stále silněji usměrňována vztahem k právu platnému v celém habsburském panství.

Pozoruhodným úsekem právních dějin během 17. a 18. stol. bylo - a to hlavně z hlediska dalšího historického vývoje - oživení právnického studia nejen v Praze, ale také v Olomouci a v Trnavě. Pražská instituce se vyznačovala podnětným ruchem teoretickým, který se začal projevovat také v praxi. Silněji, nežli na některých jiných úsecích studia se tu počaly totiž prosazovat novodobé myšlenkové proudy, zvláště od 18. stol., - a s nimi i nově pojatý zájem o "přirozené právo". Vztah k němu vycházel z předpokladu o existenci obecně lidských a společenských principů, na kterých mají spočívat životní řády. Tento názor provázelo i přesvědčení, že oněch principů je možné se dobrat cestou rozumové úvahy. Jinými slovy, v právním myšlení se hlásil nový, osvícenský pohled na život a na člověka. Tento myšlenkový pramének se počal během 18. stol. slévat s jinými, vycházejícími z dalších disciplin, aby společně vytvořily atmosféru, z které se rodily novodobé dějiny evropské, ale i nová epocha v dějinách českého státu i Slovenska - tak zvané národní obrození.

*

Dříve, nežli uzavřeme tuto úvahu, je užitečné vrátit se ještě jednou zpět do historie, do dávných tradic právního myšlení ve sféře dnešního Československa, a připomenout dva závažné příspěvky patřící do okruhu dějin mezinárodních vztahů a mezinárodního práva. Oba šly za jedním cílem: za nastolením míru v tehdejší světě, zastavením nebezpečí a krutostí války.

Ten první je spjat se jménem krále Jiřího z Poděbrad, který vládl v letech 1458-1471. Jiří se obrátil k Evropě s plánem "ligy evropských vládců", jejichž ustavený tribunál by řešil sporné problémy jednáním, a tak zabránil válce, násilí, zbytečné smrti a posiloval jednotu. Není tu místa na rozbor detailů plánu, ani důvodů, proč Jiří neuspěl. (Vztah tohoto "husitského krále" k Svaté stolici a k německému císaři hrál jistě závažnou úlohu). Je však možné říci, že plán, který vytryskl ze zkušeností v království, tehdy izolovaném, podezříváném i dokonce někdy opovrhovaném zvenčí, zůstává osobitou a pozoruhodnou kapitolou v dějinách mezinárodních vztahů, což je mu nejednou přiznáváno i v moderní době.

Druhý, obdobný pokus se zrodil v atmosféře třicetileté války a jeho tvůrcem byl tentokrát nikoli vladař, ale učenec - J. A. Komenský (1592-1670). Ten chtěl nejen svými výchovnými plány připravit světu lepšího člověka, ale i přímým apelem k světu volal po vytvoření lepších řádů. Slova "láska", "člověk", "mír" a "víra" se tam nesčetněkrát opakovala. i on viděl potřeby tribunálu světa, který zasahuje do osudů lidstva. Ale Komenský už nehledal ideál jeho členů mezi vládci a jejich generály, nýbrž

mezi učenými, které vede hloubka poznání a vysoký cíl humanitní. Tento hlas rovněž zanikal ve vravě bojů a historických dějů, kde nadále rozhodovala fyzická moc. Ale ve svazcích Komenského zůstává myšlenka jednoty národů a jejich řízení uložena nejen jako dokument spekulace, často utopické, nýbrž jako výzva, která vytryskla z osudů a tradic jeho malé země - a která je aktuální i dnes.

Dvořákův Spillville

(Na okraj Národního Dvořákova festivalu)

Každý, kdo se blíže seznámil s životopisem Antonína Dvořáka, ví, že se s jeho osobou často spojují jména některých míst, kde Dvořák pobýval a tvořil. Kromě neznámějších, Vysoké a Sychrova v Čechách, objevuje se v této řadě z doby jeho amerického pobytu i jméno Spillville.

Toto malé farmářské městečko, ležící na rozhraní států Iowa a Minnesota, si mohlo zaznamenat do své historie (začínající kolem roku 1850), že nejen poskytlo velkému Mistru české hudby příjemný letní odpočinek po prvním ruském roku pobytu v Americe, ale může se pyšnit i tím, že jeho prostředí a okolní příroda inspirovaly Dvořáka k napsání dvou komorních skladeb, jež se řadí k vrcholům jeho komorní tvorby, kvarteta F-dur a smyčcového kvinteta Es-dur, a že i poslední úpravy partitury Novosvětské symfonie a některé motivy jeho humoresek vděčí za svůj vznik spillvillské atmosféře.

Byl to spillvillský rodák, přítel Dvořákovy rodiny a Dvořákův sekretář v době jeho amerického pobytu, houslista Josef Jan Kovařík, který svým vyprávěním o rodném místě vzbudil v Dvořákovi zájem poznat tuto zcela českou osadu, která prý žila stejným životem jako jihočeský Protivín a vesničky kolem něho, odkud Češi do Spillville přišli. Mistr proto rozhodl, že se v létě nepojede domů do Čech, ale že celá rodina stráví prázdniny v české osadě ve vzdáleném středoamerickém kraji. Toto rozhodnutí připravilo Dvořákovi nejen mnoho krásných a št'astných dnů uprostřed amerického venkova, ale v samotném Dvořákovi vzbudilo tak velkou lásku k tomuto Čechy osídlenému kousku americké země, že její síla se neoslabila do posledních dnů Mistra života. Čas strávený ve Spillville počítal vždy k nejšť'astnějším dnům svého života.

A stejně tak hluboký vztah byl zaset i do srdcí obyvatel tohoto městečka. Spillvillští na svého hosta nikdy nezapomněli. Z generace na generaci přenášeli pocit pýchy, že veliký Dvořák žil kdysi mezi nimi, a tuto pýchu vyjadřují čas od času nějakým veřejným činem. Při různých příležitostech pořádají koncerty z Dvořákovy hudby, v roce 1925 postavili ve Spillville Dvořákovi památník, v roce 1929 při 25. výročí Dvořákovy smrti byla z jejich podnětu pojmenována silnice vedoucí z města Calmar přes Spillville, Protivín, až do města Preston ve státě Minnesota silnicí Dvořákovou.

A po této silnici jel letos dne 3. srpna kočár, který přivážel "rodinu Dvořákovu" ze stanice Calmar do Spillville. Jeho příjezd byl tentokrát očekáván nikoliv jen hrstkou spillvillských občanů, kteří před lety přišli přivítat vzácného hosta, ale tisíci návštěvníky, kteří přijeli do Spillville z bližších i vzdálenějších míst, aby se zde zúčastnili třídenního Dvořákova festivalu, pořádaného u příležitosti 75. výročí Mistra úmrtí. Před dvoupatrovým cihlovým domem, kde je dnes Dvořákovo museum a museum vyřezávaných hodin bratří Bílých, vystoupil z kočáru téměř opravdový Mistr Dvořák a za ním celá jeho rodina i pan Kovařík, a byli uvedeni do svého letního obydlí.

Touto scénkou započal festival a od této chvíle znělo ve Spillville vše Dvořákovou hudbou.

*

Místní skupina Společnosti pro vědy a umění v Chicagu uspořádala do Spillville dvoudenní zájezd, aby svým členům a

jejich přátelům umožnila zúčastnit se této mimořádné hudební události. Středem programu zájezdu byla návštěva sobotního slavnostního koncertu, na jehož pořadu byla ouvertura "Karneval", klavírní koncert G-moll v podání Mistra Rudolfa Firkušného, symfonie G-dur a Slovanský tanec č. 8.

Zážitek, jaký všem posluchačům tento koncert přinesl, okamžitě zahnal všechnu únavu z dlouhé cesty a dal zapomenout i na nepříjemně vysokou teplotu a vlhkost vzduchu, které v těchto dnech celý střední západ zužovaly. Již na prvních taktech "Karnevalu" jsme poznali, že máme před sebou výborný orchestr s výborným dirigentem, kteří nám připraví velký hudební zážitek. Mladý stočlenný symfonický orchestr, který si říká Great River Symphony, pod vedením nositele vyznamenání státu Wisconsin "Governor's Award in the Arts" Maestra Francesca Italiana dovedl od prvního okamžiku strhnout posluchače svou živelností, svěžestí, nadšením, tónovou barvitostí, technickou jistotou a celkovým profesionálním provedením skladby natolik, že jsme stěží uvěřili, že se orchestr skládá ze studentů koleji, často mladších 20 let, ba že mají mezi sebou i čtrnáctiletého violoncellistu.

Strhujícím uměleckým zážitkem byl i poslech klavírního koncertu v podání Mistra Firkušného. Vysokou uměleckou odpovědnost a pokoru, které provázely každé vystoupení Mistra Firkušného, nedokázala snížit ani žhnoucí a nedýchatelná atmosféra, která v sále chladicího zařízení panovala. Pomáhaly ji odvanout radost a nadšení ze zdařilé práce, kterými byly naplněny všechny festivalové dny a které provázely výkony orchestru i sólistů.

I provedení symfonie G-dur a 8. slovanského tance neslo znaky vysoké umělecké vyspělosti orchestru a nepochybujeme, že se stejným entusiasmem provedl orchestr druhý den i Novosvětskou symfonií a doprovodili sólistu Nathaniela Rosena při violocellovém koncertu B-moll. Mrzelo nás, že jsme již nemohli slyšet tyto skladby stejně tak jako pořad koncertu pátečního, na němž účinkovali ještě jiní sólisté a hrály se i některé komorní skladby Dvořákovy.

Nicméně byli jsme všichni nesmírně št'astni, že jsme se mohli zúčastnit tak zdařilého podniku pořádaného ve prospěch české hudby a české kultury vůbec (je škoda, že jsme byli **jedinou** českou výpravou na festivalu!) a byli jsme plni obdivu k pořadatelům, kteří se nejen postarali o festivalovou uměleckou náplň, ale kteří - společně se Spillvillskými - dovedli zkrášlit i vnější rámec této kulturní události. At' již to bylo čisté a vyzdobené městečko samo, at' provedení českých lidových tanců různými folklórními skupinami, nebo výstava lidového umění, vytvořeného rukama místních lidových umělců. Ani na poštovní razítko pro filatelisty se nezapomnělo.

A kdože si vzal na starost celou tu horu práce, jež byla s přípravou festivalu spojena? Hrška dobrovolníků, lidí, kteří se nadchli ideou udržovat a rozvíjet etnické povědomí a kulturní tradici národa, z něhož pocházejí po svých předcích, a s touto tradicí, s tímto kulturním bohatstvím svého národa seznamovat především svou mladou generaci. Spojuje je název Spillville Historic Action Group a touha realizovat tento program. Tento festival byl prvním výsledkem jejich snažení. Výsledkem nad očekávání zdařilým a cenným. Neboť jím ukázali i ostatním etnickým skupinám jednu z cest, jak uchovávat i v cizině národní tradici a kulturní bohatství a jak s ním seznamovat i národy ostatní.

Tak pochopila jejich snažení i rozhlasová stanice Voice of America, která vyslala na festival svého pracovníka Jaromíra Zástěru, aby ze svého pozorování a natáčení sestavil pásmo, které bude vysíláno nejen do Československa, ale do všech 33 zemí světa, kam tato rozhlasová stanice vysílá, aby se stalo příkladem k následování i ostatním etnickým skupinám ve Spojených státech.

Odváželi jsme si z festivalu hřejivé a radostné poznání, že mezi americkými Čechy, Moravany a Slováky jsou i dnes lidé, kteří dokáží své osobní pohodlí obětovat národní práci, a že tu vyrůstá mladá generace, která ctí a rozvíjí kulturu svého národa (neboť mezi účastníky festivalu tvořili větší polovinu mladí lidé).

Může-li toto poznání přinést malé městečko v Iowě, tím zřetelněji by se mělo projevit v našem velkém Chicagu.

-os-

Z oblastí a odboček

Washington, D.C.

Členové odbočky, jako každoročně, rozdávali letáky v den 21. srpna u čs. a sovětského vyslanectví.

Ve dnech 1., 2. a 3. listopadu zavítá do Washingtonu Vladimír Škutina. Washingtonská odbočka ČSNRA se nadšeně ujala tohoto úkolu a uspořádá jeho večer v sobotu, 3. listopadu. Z Washingtonu jede náš host do New Yorku, kde bude uspořádán večer s ním 4. listopadu.

Československý svátek oslaví Washington hudbou, operou Jakobín v Lisner auditoriu George Washington University. Jak píše neúnavná pí. Lída Brodenová, ředitelka Sokol opery, bude to slavnostní premiéra této opery ve Washingtoně u příležitosti 61. výročí vyhlášení principu sebeurčení národů prezidentem Wilsonem a prohlášení československé nezávislosti v říjnu 1918. Operu v plném orchestrálním provedení bude dirigovat náš krajan Karel Husa. Během své dvacetileté umělecké činnosti ve Washingtonu nastudovala a řídila pí. Brodenová s velkým úspěchem opery Hubička, Psohlavci a Šelma Sedlák, které uvedla na scénu pro krajanskou i americkou veřejnost. Tato představení byla vždy vítanou událostí.

Odbočka ČSNRA Portland, Oregon

Nejdříve naše díky, děláte záslužnou práci pro československou věc a věřím, že každý upřímný Čechoslovák souhlasí s vašim postojem a postupem proti komunismu. Ať vám vydrží síly!

A nyní o našem festivalu. V červenci se totiž pořádal v Portlandu čtvrtý festival etnických skupin. Ve městě je více jak třicet národnostních skupin, ale ani se o tom nevědělo, až před čtyřmi lety se utvořil výbor, zoselal pozvánky na jednotlivé kluby a čekalo se na odezvu. Byla dobrá. A tak se začalo horlivě pracovat na přípravách prvního festivalu etnických skupin, který se nazval Folkfestival. Dokonce se přihlásila o spolupráci zdejší televizní a rozhlasová stanice KGW, takže o reklamu bylo postaráno. První rok jako když postavíte batole na zem a chcete, aby chodilo. Leckteré kluby si to představovaly mnohem snadnější než to bylo ve skutečnosti, ale i přes určité potíže a neznalosti věci se dílo podařilo a byl postaven základ k něčemu u nás nevidanému. Jen pro srovnání: Portland město má na 400 tisíc obyvatel, s okolím na milion obyvatel. V prvním roce navštívilo festival na 50 tisíc lidí; druhý rok 140 tisíc; třetí rok 220 tisíc, a letos psaly noviny, že tam bylo na 300 tisíc návštěvníků. To už vážně byla hlava na hlavě.

Festival se koná v parku na březích řeky Wilamette, která protéká městem. První rok naše odbočka měla prodejní boudu 10x10 stop velkou. Prodávali jsme od guláše všechno možné, až po buchty, koláče, obložené chlebičky. Překypovali jsme nadšením a pletli se jeden druhému do cesty a padali jeden přes druhého. Ale bylo zakázáno podrážet nohy. Utrmácení jsme šli domů a už jsme se v duchu těšili na příští rok. Vždyť je to naše jediná příležitost a možnost, jak vydělat peníze pro naši odbočku.

Další roky jsme se dali dohromady, takže dnes každý předem ví, co bude dělat a co má přinést. Již nežijeme v malé boudě, ale pronajímáme si hned tři boudy, celkem 30x10 stop.

Nejsme žádnou velkou odbočkou, pouze 55 členů, ale dokážeme toho mnoho, zvláště co udělaly naše ženy překonalo veškeré očekávání. Dostalo se jim velké pochvaly od všech zákazníků za pečivo. Takové množství cukroví, bábovek, koláčů a koláčků jsem v životě neviděl.

Nebudu jmenovat jednotlivce, kdo se zasloužil o náš velký úspěch, abych někomu ani neubral ani nepřidal na zásluze, zúčastnil se celý klub, od nejstarších členů až po nejmladší dvanáctiletou.

Festival má podporu představitelů města. Portland, který patří - a po zásluze - k nejkrásnějším městům ve Spojených státech, se dostal na vedoucí místo jako vzor spolupráce lidí s rozdílnou kulturou, zvyky a řečí. Záleží na nás, aby se to udrželo.

Musím se též zmínit o tom, kdo se letos obrátil na výbor festivalu a hlásil se o účast. Byla to tzv. Oregonská komunistická strana. Chtěli prodávat knihy a rozdávat letáky a propagandu. Výbor jim účast nepovolil a žádal ostatní skupiny a kluby, aby se nenechaly vyprovokovat. Proti komunistům tu stojíme všichni ve střehu.

Jsmo velice hrdí na to, že Marie Provazníková se stala naší členkou. Žije nyní v Salem, Oregon. Tím naše odbočka mnoho získala. Když začne vyprávět, tak nikdo ani nemrkne. Sám jsem se vžil do doby, kdy jsem jako mladší dorostenec cvičil na posledním sletu na Strahově. Máme ji rádi mezi sebou.

I když se pravidelně neozýváme věřte, že nezahálíme. Lidé o nás vědí. Jenom ve zkratce o našich plánech v blízké budoucnosti: v srpnu máme společný piknik; v říjnu slavnostní schůzi k 28. říjnu. Bude to patnácté výročí naší odbočky, třicáté výročí první vlny uprchlíků a zároveň desáté výročí druhé vlny praprných příchodů.

Závěrem, musím podotknout, že veškerá činnost odbočky se děje za dobrého vedení výboru, v čele s předsedkyní Giny Jacksonové, s místopředsedou Larry Obereignerem, sekretářkou June Zdvihalovou a pokladníkem Joseph Haďcem.

Leo Molik, Odbočka Portland

Redakce Věstníku má k této zprávě důležitou poznámku: V září oznámila úřadovna v Chicagu, že k nám zavítá Vladimír Škutina a že ČSNRA organizuje jeho zájezd po Spojených státech. Portland odbočka se hned přihlásila a uspořádá **Škutinův večer dne 17. listopadu.**

Odbočka ČSNRA Dr. Milada Horáková

konala členskou schůzi ve čtvrtek dne 13. září 1979 v 7:30 večer v budově Mid-America Savings. Schůzi zahájil předseda odbočky F. Desenský, který vzpomněl výročí úmrtí T. G. Masaryka, prvního presidenta Československé republiky. Dále vzpomněl zemřelého člena Rudolfa Vaňka. Jeho památku uctili přítomní povstáním.

Zápis za nemocnou sestru Kosovou přečetla sestra Nehasilová.

Projev "Zda mohlo Československo ve spojení s Polskem zabránit druhé světové válce?" přednesl Dr. Leopold Rozbořil, člen předsednictva Rady. O jeho projevu se rozpředla přátelská debata. Postrádali jsme v debatě bratra Jaromíra Netíka, který pro nemoc byl omluven. Celkem jsme se shodli, že to bylo jednak sobectví jednotlivých národů a nepřipravenost velkých mocností, které umožnily Hitlerovi rozpoutat hroznou druhou světovou válku.

Za odbočku Západní předměstí se na schůzi dostavily sestry V. Vrázová a M. Langová, které pak pozvaly přítomné na

přednášku Dr. Šalanského Kenta se světelnými obrázky konanou 18. září 1979 v budově Mid-America Savings.

Bratr Lát a sestra V. Vrázová také zvali na oslavu 28. října, která se bude konat ve Velehradě 27. října t.r. na které promluví Vladimír Škutina. Schůze byla velmi pěkně navštívena a naše sestry pohostily účastníky pečivem a kávou.

Zpráva Oblastního výboru ČSNRA, Michigan

Ve dnech 13., 14. a 15. července zúčastnili jsme se druhého čs. festivalu ve Wyandotte, Mich. Jako loňským rokem, tak i letos, festival se vydařil a byl navštíven tisíci návštěvníky z blízkého i vzdáleného okolí. Našli jsme opravdovou a upřímnou spolupráci se Sokolem, která, doufáme, přispěje k další společné činnosti v budoucnosti.

Náš kulturní stánek se těšil zájmu široké krajanské veřejnosti. Bylo potěšitelné, že tolik návštěvníků se hlásilo k českému nebo slovenskému původu, což bylo znamením, že i celé generace, žijící mezi Američany a po americkém způsobu života, hrdě se hlásí ke svému národnímu původu.

Za uspořádání kulturní výstavy a vedení tohoto stánku jsme povděční br. Šrámkovi, který se postaral o kulturní předměty, knihy, desky, obrazy a promítání diapositivů historických míst ČR, což neustále přivádělo nové zájemce.

Sestra Vlčková měla na starosti vedení stánku s pečivem a přípravu jídla pro kuchyň; sestra Samšínková se postarala o vedení kuchyně během festivalu a br. Vlčko obstarával veškeré nákupy a koordinoval služby festivalu. Zvláštní poděkování si zaslouží ses. Polanská, která týdný dopředu pekla palačinky, které se prodávaly při festivalu.

Spolupráce s odbočkami Masaryk v Detroit a Štefánik, Detroit, si též zaslouží uznání. Ochota jednotlivých členů, kteří přislíbili pomoc byla neocenitelná. Doufáme, že tato ochota najde pochopení u více členů a že odbočky se budou plněji podílet na uspořádání dalších podniků.

Oblastní výbor ČSNRA, Michigan

Ke zprávě zasláné Oblastním výborem je nutno dodat, že Oblast vydává informační michiganské zprávy "Náš kalendář" s udáním různých podniků a krajanských událostí. Oznamuje se vše, co by krajany zajímalo o tom, co se děje v jejich prostředí a je toho neuvěřitelně mnoho. Br. Janu Šrámkovi patří naše díky, že seznamuje členy i nečleny tímto způsobem, což sblížuje krajany a nabádá ke spolupráci.

K festivalu vydali programovou knížku s prohlášením guvernéra státu. Festival pořádal Sokol Detroit za spolupráce Československé národní rady americké, Amerického slovenského kulturního centra. Podkarpatorusinského výboru a Slovenské jednoty Sokola č. 164, Mt. Clemens.

Oblastní výbor vydal též pamflet o Československé národní radě americké. K Oblasti patří: Sokol Detroit, Československá taneční skupina Owosso a odbočka Masaryk, Owosso, Západočeská ZČBJ z Flint, Mich., Výbor karpatorusinský Užhorod, odbočky Masaryk a Štefánik v Detroit.

Oblast Chicago

Oblast Chicago jménem svých odboček a sdružených organizací s radostí oznamuje, že naše pozvání p. Vladimír Škutina přijal. V úřadovně vše je v pohybu, odezva z odboček a oblastí je příznivá, všude se těší na jeho návštěvu. Telefonicky se vyřizuje mnoho podrobností a všude se přizpůsobují, aby mohli zařadit večer se Škutinou do celkového zájezdu. Koncem září můžeme již oznámit tento pořad:

Náš host přiletí z Curychu dne 25. do Chicaga, kde bude hostem Chicagské oblasti ČSNRA a jejího předsedy br. Lata.

První večer ve Spojených státech se pořádá v Chicagu, v sobotu večer, 27. října, Velehrad, 27. ul. a Lawndale Ave. Cleveland, Ohio, Krajanský výbor, 28. října; Detroit, Mich., Oblast ČSNRA, 30. října; Washington, D.C., Wash. odbočka, v sobotu 3. listopadu; New York, Oblast ČSNRA, neděle 4. listopadu; Boston, Mass., 7. listopadu; Denver, Colo., Odbočka, 8. listopadu; Los Angeles, Odbočka ČSNRA, neděle 11. listopadu; San Francisco, Odbočka ČSNRA, 13. listopadu; Portland, Oregon, Odbočka ČSNRA, 17. listopadu; Odjezd do Kanady na týden. Návrat do Chicaga 25. listopadu. - Návrat do Curychu 29. listopadu.

Každý kdo byl v Praze za Pražského jara poslouchal s nadšením vysílání Vladimíra Škutiny, jeho rozhovory na rozhlasu a v televizi. Říká se všeobecně že jeho dialog "Co tomu říkáte, pane Werichu?" je nezapomenutelný.

Za sovětské invaze Škutina prožil týden "s národem. Byli jsme všichni jednotni, jako nikdy". Rudá armáda první zabrala čs. rozhlasové a televizní stanice a zařídila si svou podvrženou stanici Vltava. Bylo proto nutno informovat občany, co se děje. To dělal Škutina a svou partou a spojenci jak se dalo, co se dalo. Něco z toho je zachyceno ve filmu "Seven Days to Remember". Tím se zapsal do srdcí všech.

Českoslovenští občané ho ovšem znali z let před invazí. Byl dva roky vězněn za presidenta Novotného a napsal o tom knihu vzpomínek "Presidentův vězeň". Sotva vyšla, stal se po roce Vladimír Škutina vězněm po druhé, za presidenta Husáka. Jen zázkatem a díky své povaze a pomoci organizací a přátel na západě přežil pětileté utrpení ve vězení. A druhým zázkatem je to, že si uchoval svůj optimismus a víru v člověku, že jeho krásný vztah k lidem zůstal nezkalen utrpením a nedlidským zacházením, které prožil. Dovede dnes vyprávět o lidech svým známým neodolatelným vtipem.

Po propuštění z vězení všelijak v Praze živořil. V žaláři těžce onemocněl a div nezemřel, takže jeho zdravotní stav byl dlouho špatný. Zotavil se doma a zase byl režimu nestravitelný a proto byl vládou letos vyhoštěn. Žije nyní ve Švýcarsku, kde nakladatelství Konfrontace vydalo pokračování jeho paměti "Presidentův vězeň - na hradě plném bláznů".

Těšíme se upřímně na jeho pobyt mezi námi. Bližší podrobnosti o jeho cestě a programu sdělí úřadovna Rady: Czechoslovak National Council of America, 2137 So. Lombard Ave., Cicero, Ill. 60650 - tel. v úředních hodinách: (312) 656-1117.

Oblast New York

Krajanská veřejnost se rozloučila se svým vynikajícím členem Rev. Josefem Šeflem, který zemřel ve věku 84 let v New Yorku. Narodil se r. 1895, rodina odjela ze staré vlasti r. 1907. Josef Šefl vystudoval na Oberlin College za války, r. 1918 vstoupil do čs. legií ve Francii, později stal se tlumočnickem dobročinné poválečné Hoover Mission v Evropě, a pak sekretářem YMCA v Československu.

Zatoužil opět po Americe, vrátil se na studie do Spojených států, navštěvoval Garrett Theological Seminary v Evanstonu, Ill. a r.

Oznamte včas
změnu adresy

1925 stal se kazatelem, nejprve v Chicagu u First Bohemian Methodist od 1923 do 1944 a pak kazatelem v Jan Hus Presbyterian v New Yorku od r. 1944 až do 1965, kdy šel do pense.

Za svého pobytu v Chicagu vystudoval práva na koleji John Marshall Law School.

Během svého života zastával mnoho čestných úřadů: byl vojenským kaplanem u American Legion, předsedou Národního svazu českých protestantů, předsedou Svazu čs. legionářů v New Yorku, po dlouhá léta místopředsedou newyorské oblasti ČSNRA. Navštěvoval po léta naše sjezdy ve Washingtonu a v Chicagu a zúčastňoval se až do konce života veřejných schůzí a oslav v New Yorku.

V New Yorku v Husově domě se s Rev. Šeflem rozloučila pí. Betka Papánková a na tryzně v sokolovně Dr. Jan Papánek a br. Andrew Valušek, kteří s nim dlouhá léta spolupracovali.

Odbočka San Francisco

Odbočka ČSNRA společně se Sokolem připomenuly krajanům invazi Československa. Na večeru promítány filmy "Seven Days to Remember" a pohřeb Jana Palacha. Ve svém proslovu br. Jiří Špánek ocenil činnost Rady v boji proti komunismu a žádal, aby se od toho neopustilo.

V úterý 13. listopadu uspořádá odbočka večírek Vladimíra Škutiny, který přijede z Los Angeles. Po San Francisku příští jeho zastávka bude Portland, Oregon.

Odbočka Los Angeles

Odbočka vydala v srpnu další číslo svého zpravodaje "Za svobodné Československo". Je věnováno 21. srpnu, s úvodním provoláním ČSNRA. Zajímavý je anglický článek br. Jiřího Brebra, který původně byl napsán do časopisu Luč; je to bulharský kulturní a politický časopis spisovatelů a výtvarných umělců v exilu, který otiskuje zprávy o čs. disidentech a exilovém hnutí. Ve zpravodaji je apel na podporu chartistů. Prof. František Janouch píše o švédském daru Monismanien. Byl utvořen výbor, který má za úkol rozdělování podpory rodinám chartistů. K tomu poznamenává br. Breber: Odbočka ČSNRA je v stálém styku s touto švédskou skupinou Amnesty International a občas přímo s čs. chartisty nebo jejich přáteli. Protože v posledních měsících jsou dary "ostře sledované" v Československu, doporučuje se použít jen spolehlivých cest. Odbočka vám poradí jak dosáhnout daňové úlevy z daru. Pište na odbočku neb telefonujte 355-2093.

KNIHY . . .

Ota Hora: svědectví o puči

vydalo nakl. Sixty-Eight Publishers, Toronto, Canada, st. 594 - \$10. Kniha vyšla v listopadu 1978 a ihned vzbudila mimořádný zájem, jak mezi čtenáři, novináři, tak i odbornými kritiky, takže byl náklad téměř vyprodán. Autoru se dostalo množství příznivých posudků, z nichž citujeme.

V knize jde nejen o historii puče, ale i obsáhlou zprávu o zápasu, který se odehrával mezi silami demokratickými a komunistickou intrikou, nebo jak to Hora nazývá organizovaným chaosem. Hora znal Sovětský svaz, kam se před válkou vypravil na vlastní pěst a odkud se vrátil s obdivem pro sovětského člověka a s odporem k sovětské totalitě. Proto byl Horův první čin, že zabránil, aby komunisty ovládaný jednoty Svaz mládeže pohltil mládež nár. soc. Proti usnesení Národní fronty a přes rozpaky ve stranickém vedení si vynutil právo organizovat vlastní jednoty nár. soc. mládeže. Jejich počet dosáhl úctyhodného čísla dvoustetisíc. Byla to právě tato mládež, jejíž protest byl slyšen, když už všechny ostatní umlkly . . . Horova kniha je důležitý historický dokument opatřený fotografiemi, přílohami, důležitými citáty s udáním pramenů a indexem. Ale kniha je hlavně poutavé čtení, které

zaujme svědka ličených událostí . . ." (Julius Firt, České Slovo, leden 1979).

Lubor Zink, parlamentní zpravodaj "Toronto Sun" v dopise autorovi: "Mé pojetí února se liší jen v tom, že naše vlastní vina byla značně větší než i Ty přiznáváš. Každopádně napsáním této knihy . . . jsi vykonal velký kus práce pro vyproštění pravdy z opojné medoviny národní mytologie . . ."

Býv. posl. dr. Jan Stránský, USA: "Napsal jsi knihu, která měla být napsána už dávno, protože všechny historie nebo komentáře událostí z let 1945-48 (včetně mé vlastní knihy z r. 1948) nepodaly tak nepoctivý a přesvědčivý obraz toho, co se v naší republice stalo . . . Nebojíš se kritizovat nikoho - padni komu padni - včetně presidenta Beneše, naše stranické vedení a konečně také včetně našeho lidu . . . Tvoje rozhodnutí zachytit Tvoje zkušenosti ve formě paměti byl nový politický čin . . ."

IN MEMORIAM:

Cervenec - Srpen 1979

K uctění památky své vzácné babičky pí. Anny R. Dvořákové (23.IX.1891 - 19.III.1979) věnuje milující vnuk Roger Dvořák, IL	\$50.00
K uctění památky zesnuleho manžela Petra, věnuje pí. Hermie C. Rabštejnek, OK	\$50.00
K uctění památky ušlechtilé ženy, paní Aničky Tornové, věnují	
rodina Pejšových	\$30.00
manž. Karel a Emilie Schliksbierovi	\$20.00
manž. Leopold a Božena Riedlovi	\$10.00
K uctění památky zesnulé členky Berthy R. Ledvinové a člena Theodora J. Heidenreicha věnuje American Czechoslovak Club, San Bernardino, CA	\$15.00

DARY NA ČINNOST ČSNRA:

Mrs. Christine S. Clairmonte, N.J., na vydání American Bulletin	\$25.00
Emilian Straus, Canada	\$20.00
William P. Rockar, IL	18.00
Mrs. Maria Vohryzka, OH	13.00
Leo T. Tibensky, IL	10.00
Mrs. Henry Kovář, KS	10.00
Mrs. Marie Stoeff-Vollands, FL	10.00
Frank J. Pelich, CA	8.00
Mrs. Blanka Glos, TX	6.00
George Urban, OH	6.00
Mr. and Mrs. Anthony Srba, CT	6.00
A. K. Wenzbauer, Canada	5.00
Mrs. Jindra Reichl, Canada	5.00
George Snajd, MN	4.00
Mr. and Mrs. Antonin Smoli, CA	3.00
Mr. and Mrs. Karel Mottl, IL	3.00
Ms. Mary Svehlik, NJ	3.00

Česká divadla v Nebrasce

Bohaté bylo české divadelnictví už od samých počátků českého osídlování Nebrasky. Ač jeviště, kdysi tak živá mateřskou řečí a českou písničkou, jsou sice zachována podnes, v mnohých spolkových budovách už dávno ztichla. Proto jsem se snažil zajistit pro budoucnost aspoň památku na onu tak čilou dramatickou práci vašich otců. Pro tuto knihu historie českého divadla v Nebrasce jsem získal řadu vzpomínek o českém divadlu, řadu článků, které jsou doplněny na sto kopií původních plakátů, fotografiemi hereců a jevištních scén. Knižka má 320 stran a její cena: \$6.90 včetně poštovního a daně. Adresa: V. Kučera, 2511 N. 46th Street, Lincoln, NE 68504. Knižka je psána anglicky. - V. Kučera.

Č. S. A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota
v Americe jest připravená poskytnouti Vám
nejvýhodnější druhy životních pojištění plně
zabezpečujících Vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky poskytující pravidelný
starobní důchod jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA

Telefony (312) 795-5800 - (312) 242-2224

2701 SOUTH HARLEM AVENUE

BERWYN, IL 60402

VĚSTNÍK

(USPS 658-460)

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. - Room 202
Cicero, Illinois 60650

Second Class Postage Paid
at Chicago, Illinois